HE eduskunnalle laeiksi jätelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Hanna Salmenperä, SYKE

Talousvaliokunta 11.5.2021

SYKE

HE jätelain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta

- Edistää ympäristönsuojelua ja luonnonvarojen kestävää käyttöä
- Lisää kierrätykseen ja kiertotalouteen liittyvää liiketoimintaa sekä työllisyyttä.
- Vauhdittaa kierrätyksen ja kiertotalouden edistymistä hyvällä tavalla kunhan jäteala sitoutuu aiempaa vahvemmin yhteistyössä edistämään jätelainsäädännön periaatteita.

SYKE

Jätteen synnyn ehkäisy

- Jätteen synnyn ehkäisy on jätehuollon elinkaaritutkimusten mukaan ympäristövaikutuksiltaan paras toimintatapa.
- Esityksen mukaan kunnan, tuottajan tai muun jätteen ammattimaista keräystä harjoittavan on jätteen keräyksen yhteydessä varattava uudelleenkäytön valmistelua harjoittaville tahoille mahdollisuus saada käyttöönsä uudelleenkäytön valmisteluun soveltuva jäte.
- Tämä on tärkeä uudistus uudelleenkäytön lisäämiseksi.
- Uudelleenkäytön valmistelua harjoittavat tahot voivat tarvita tukea toiminnan vahvistamiseksi.

SYKE

Kierrätysasteen nosto on haaste – Ratkaisuja on olemassa

- HE:n mukaiset tiukentuvat ja paremmin kohdistetut erilliskeräysvelvoitteet ovat merkittävä keino lisätä kierrätystä.
- Erilliskeräysvelvoitteiden lisäksi tarvitaan myös lajittelutehokkuuden nostoa.
  - Lähellä tuotu lajittelumahdollisuus, valistus ja neuvonta lajittelun tärkeydestä sekä lajitteluun kannustavat jätemaksut ovat yhdistelmä keinoja, joilla päästään lähemmäksi tavoitteita.

SYKE

Kierrätyksen lisäämisen ympäristö- ja kustannusvaikutuksista

- Erilliskeräyksen laajentaminen kasvattaa jätehuollon haitallisia ilmastovaikutuksia, joita voidaan hillitä mm. keräys- ja kuljetusjärjestelmiä kehittämällä, keräysautojen käyttövoimavalinnoilla sekä jäteastioiden harvennetuilla tyhjennysväleillä.
- Lyhyellä aikavälillä kustannukset lisääntyvät, kun erilliskeräystä laajennetaan. Jätehuollon kustannuksia voidaan myös hillitä uusien keräystapojen käyttöönotolla.
- Pitkällä tähtäimellä kierrätysasteiden tavoittelu voi olla kannattavaa, mutta edellyttää kierrätysmarkkinoiden kehittymistä, jätehuollon vastuunjaon selkeyttämistä ja toimijoiden yhteistyötä.

SYKE

Jätteen kuljetusjärjestelmä

- HE:een jätteen kuljetusjärjestelmästä liittyy kierrätyksen lisäämisen näkökulmasta keskeisiä ongelmia. Parempi vaihtoehto olisi ollut siirtää kaikki kotitalouksien jätteiden kuljetukset kunnan järjestettäväksi.
- Kaksoiskuljetusjärjestelmä sekajätteelle
  - ei mahdollista laajasti alueilla käyttöön otettavia lajitteluun kannustavia tai punnituksiin perustuvia jätemaksuja,
  - luo eripuraa jätealalle ja aiheuttaa sääntelytaakkaa ja -kustannuksia kuntalaisille, yrityksille ja viranomaisille sekä suoraan että välillisesti,
  - ei nykyisellään mahdollista alueellisen jätetiedon seurantaa tai jätteen alkuperätiedon säilymistä, eikä siten luotettavan jätetiedon muodostumista.

SYKE

Lähteet

Salmenperä, H. ym. 2019. Yhdyskuntajätteen kierrätyksen lisääminen Suomessa - toimenpiteet ja niiden vaikutukset. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja. https://tietokayttoon.fi/julkaisut/raportti?pubid=URN:ISBN:978-952-287-644-7

Salmenperä, H. ym. 2019. Punnitukseen perustuva kotitalouksien jätemaksujärjestelmä - toteuttajan tietopaketti. Ympäristöministeriön julkaisuja. http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161293